

Aan: de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Betreft: internetconsultatie wetgeving verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur bij dieren in de veehouderij

Van: de Centrale Organisatie voor de Vleessector

Datum: 14 augustus 2023

Hartelijk dank voor de geboden gelegenheid om in een internetconsultatie te reageren op uw voorstel tot wijziging van het Besluit houders van dieren vanwege een verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur bij dieren in de veehouderij (Besluit verbod gebruik stroomstootapparatuur bij dieren in de veehouderij). Gelet op artikel 2.1, derde en vijfde lid, van de Wet dieren.

Uitgangssituatie

De Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV) vertegenwoordigt de grote en middelgrote vleesverwerkende bedrijven in Nederland. Zij verzorgen >90% van alle varkens- en kalverslachten en ongeveer 75% van alle runderslachten in ons land. Deze bedrijven zijn veelal voorloper op het gebied van borging van dierenwelzijn en voedselveiligheid in Nederland, Europa en wereldwijd. De Nederlandse wetgeving voor dierhouderij en dierlijke productiesystemen is over het algemeen een strikte interpretatie van de Europese richtlijnen. De handhaving is intensief. Een voorbeeld daarvan is dat de grote en middelgrote slachterijen allemaal onder permanent toezicht van de NVWA staan. De *compliance* is hoog en het aantal incidenten gering, zo blijkt uit de cijfers die de NVWA publiceert in haar 'naleefmonitor'.

Voorts nemen de slachterijen die zijn aangesloten bij de COV aanvullende, bovenwettelijke maatregelen om het dierenwelzijn en de voedselveiligheid te borgen. Zo heeft de COV in 2022 een code voor dierenwelzijn geïntegreerd in de [COV Gedragscode Vleessector](#). Daarmee neemt de Nederlandse vleessector extra stappen in het verbeteren van het dierenwelzijn in de slachterij. De nadruk in de code voor dierenwelzijn ligt op het continue leren van medewerkers en blijven verbeteren van dierenwelzijn in de slachterijen. Ook ziet de code op het bewaken en verbeteren van dierenwelzijn door middel van cameratoezicht. De COV ziet voor op de slachterijen geen bezwaar in de concept wetgeving. Veel slachterijen gebruiken helemaal geen elektrische drijfmiddelen en in de COV Gedragscode staan regels opgenomen over het gebruik, zoals het registreren ervan. De COV ziet wel bezwaren in de concept regelgeving voor het verplaatsen en transporteren van de dieren naar de slachterijen.

Ontwerp wijziging besluit houders van dieren

De voorgenomen wijziging in het besluit houders van dieren verbiedt het gebruik van de elektrische drijfmiddelen voor het opdrijven van dieren volledig, met uitzondering van:

- a) het gebruik ervan in slachthuizen voor zover wordt voldaan aan de gestelde voorschriften van verordening (EG) nr. 1099/2009, de 'dierenwelzijnsverordening' op slachterijen¹.

¹ Ingevolge EG1009/2009 (bijlage III, Art. 1/9) is het incidenteel gebruik van een elektrisch drijfmiddel in slachterijen toegestaan onder de volgende voorwaarden: a) de drijfmiddelen worden alleen gebruikt voor volwassen runderen en volwassen varkens die weigeren zich te verplaatsen, b) uitsluitend wanneer de dieren vóór zich ruimte hebben om zich voort te bewegen, c) de schokken mogen niet langer duren dan één seconde, moeten voldoende worden gespreid en mogen uitsluitend op de spieren van de achterpoten worden toegediend en d) wanneer de dieren niet reageren, mogen de schokken niet herhaaldelijk worden toegediend.

- b) het gebruik ervan door een dierenarts bij het beroepsmatig verrichten van diergeneeskundige handelingen, voor zover dat daarvoor noodzakelijk is.

Standpunt COV

Benaming stroomstootapparatuur

Eerste opmerking op de wijzigingsbesluit voor het verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur betreft de benaming. De website van de politie vermeldt dat het stroomstootwapen 'is ontwikkeld om een persoon op korte afstand (van 0 tot 7,6 meter) korte tijd handelingsonbekwaam te maken.' Dit komt totaal niet overeen en geeft een verkeerde associatie met de elektrische drijfmiddelen zoals die worden gebruikt in de veehouderij. Wij verzoeken u om in aansluiting op de Europese verordening EU1009/2009 de benaming 'elektrisch drijfmiddel' te gebruiken.

Minimaliseren gebruik

De COV pleit voor het minimaliseren van het gebruik van het elektrisch drijfmiddel in de gehele veehouderij, waarbij elektrische drijfmiddelen alleen gebruikt mogen worden als a) andere mogelijkheden om het dier in (de juiste) beweging te krijgen geen effect resulteren, of b) wanneer de veiligheid van de medewerker in het geding is.

Aansluiten op EU wetgeving

De voorgenomen wetgeving schrijft voor dat verordening (EG) nr. 1099/2009 'de dierenwelzijnsverordening' geldend op slachterijen, leidend blijft boven nationale wetgeving. Volgens de dierenwelzijnsverordening is het gebruik van het elektronisch drijfmiddel onder voorwaarden toegestaan.

Voor het verplaatsen van dieren geldt de Europese transportverordening 1/2005. Ook daarin is het gebruik van het elektronisch drijfmiddel toegestaan bij volwassen runderen en volwassen varkens die weigeren zich te verplaatsen. In de transportverordening staan de volgende voorwaarden opgenomen: de dieren hebben vóór zich ruimte om zich voort te bewegen; de impulsen mogen niet langer duren dan één seconde; moeten voldoende worden gespreid en mogen uitsluitend op de spieren van de achterpoten worden toegediend; als de dieren niet reageren mogen de impulsen niet herhaaldelijk worden toegediend.

De COV is van mening dat de nationale wetgeving moet aansluiten op EU wetgeving en stelt derhalve voor om de genoemde regels in de dierenwelzijnsverordening te laten gelden voor de gehele veehouderij, dus ook voor het verplaatsen /transporteren van dieren. Het onder voorwaarden toegelaten gebruik van het elektronisch drijfmiddel op slachterijen is niet zonder reden opgenomen in de EU-dierenwelzijnsverordening op slachterijen.

Hiervoor ziet de COV twee redenen:

- a. Indien een dier niet voortbeweegt en andere welzijnsvriendelijkere methoden om het dier in (de juiste) beweging te krijgen werken niet.
- b. Voor de veiligheid van mensen. Dieren kunnen soms onberekenbaar reageren wanneer ze in een voor hun vreemde omgeving komen of geen vriendelijk karakter hebben bijvoorbeeld vleesvee. In die gevallen is het voor de veiligheid van de mensen die deze dieren moeten voortdrijven noodzakelijk dat zij zichzelf van een afstand (50 a 60 cm) kunnen beschermen met een doeltreffend middel om een dier van zich af te geleiden. Een elektrisch drijfmiddel is het meest doeltreffende middel wat er hiervoor richting dieren bestaat.

Daarbij geldt dat:

1. de EU commissie momenteel bezig is aan het herzien van de EU-transportverordening. De COV is van mening dat de nationale regelgeving moet aansluiten op de herziening van de EU transportverordening.
2. Vanuit het ministerie van LNV wordt gewerkt aan het convenant dierwaardige veehouderij, waar ook het transport en het ontvangst op de slachterij een onderdeel van is. De COV vindt dat een verbod op het gebruik van het elektrisch drijfmiddel een onderdeel moet zijn van het convenant.

Huidige acties in de keten

Cruciaal voor een goede verplaatsing van de dieren is dat veranderingen van ondergrond zo geleidelijk mogelijk worden gemaakt door het gebruik van zaagsel, de juiste stalinrichting, looplijnen, geen haakse bochten, het gebruik van licht, etc. Maar een verandering van ondergrond en de invloed van weersomstandigheden zijn onvermijdelijk.

Het belangrijkste is kennis van de veehouder en transporteur over de inrichting, het gedrag van dieren en de juiste voorzieningen bij het verplaatsten en laden van de dieren. De slachterijen organiseren informatieavonden voor varkenshouders en transporteurs waar de kennis over het gedrag en de juiste faciliteiten wordt vergroot.

Daarnaast is de COV samen met Vee&Logistiek NL, Saveetra, LTO en de POV een tweetal trajecten gestart om het gebruik van drijfmiddelen in de veehouderij te minimaliseren. Daarin wordt de kennis over het gedrag van dieren en de werking van goede looplijnen gedeeld met de veehouders, de transporteurs en de vee verzamelaars. Het verbeteren van de laad- en los omstandigheden is een speerpunt van onze sector, maar dat is niet van vandaag op morgen geregeld. De primaire sector heeft tijd nodig om dit in hun stalsystemen te optimaliseren waardoor dieren zich gemakkelijk voorwaarts bewegen.

Concluderend

De COV juicht het minimaliseren van het gebruik van de elektrische drijfmiddelen van harte toe, maar roept de minister op om ook voor het verplaatsen en transporteren van dieren aan te sluiten op de bestaande EU regelgeving.

Daarbij moet de sector vol inzetten om de stalsystemen te optimaliseren, de huidige voorzieningen aan te passen en de kennis over het opdrijven worden gedeeld.